

ECONOMIC PULSE

การส่งออกไทยในสมรภูมิ Trade War: วิเคราะห์ผลกระทบจากภาษี
Transshipment ความเสี่ยงใหม่ของผู้ส่งออกไทย

ณัฐิกา ทองธวัช

จิตาภา ลู่วิโรจน์

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน
ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

Issue 10

October 7, 2025

การส่งออกไทยในสมรภูมิ Trade War: วิเคราะห์ผลกระทบจากภาษี Transshipment ความเสี่ยงใหม่ของผู้ส่งออกไทย

ผู้เขียน:
ณัฐิกา ทองธวัช
จิตภา ลู่วิโรจน์

ที่มา: คลังภาพสำหรับงาน สปท.

"ภาษี Transshipment ของสหรัฐฯ
จะส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าของไทย
โดยเฉพาะเมื่อผู้ส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ
ส่วนมากพึ่งพาการนำเข้าจากจีน
มากกว่าประเทศต้นทางอื่น"

บทคัดย่อ

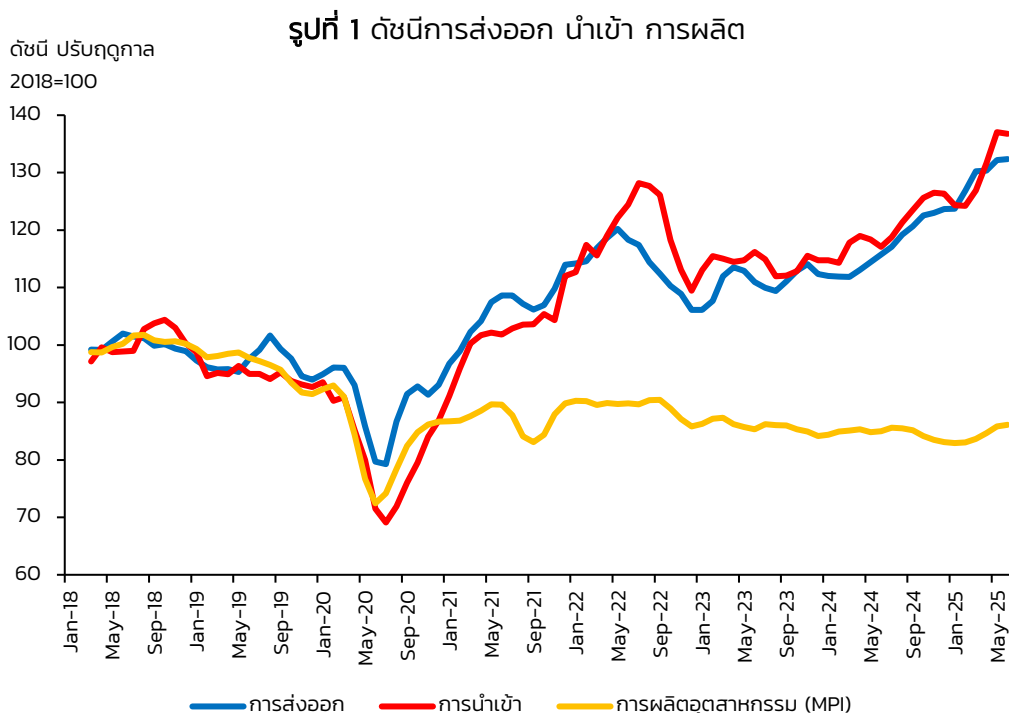
การส่งออกไทยที่ขยายตัวได้ดีในระยะหลังอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างจำกัด เนื่องจากในเวลาเดียวกัน ไทยได้มีการนำเข้าสินค้า โดยเฉพาะจากจีน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งนอกจากจะเพิ่มการแข่งขันและสร้างความกดดันแก่การผลิตในประเทศแล้ว ยังอาจเป็นสัญญาณสะท้อนว่าการนำเข้าสินค้าบางส่วนถูกแปลงเป็นการส่งออกโดยผ่านการผลิตในประเทศเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยพฤติกรรมที่เข้าข่ายการแอบอ้างถิ่นกำเนิดสินค้าเพื่อประโยชน์ทางภาษีนี้อาจส่งผลให้ไทยได้รับผลกระทบจากภาษี Transshipment ของสหรัฐฯ และผู้ส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ อาจมีทางเลือกในการปรับตัวที่จำกัด เนื่องจากส่วนใหญ่มีการส่งออกสินค้าไม่ที่ประเทศมีสหรัฐฯ เป็นประเทศปลายทางหลัก และยังพึ่งพาการนำเข้าจากจีนมากกว่าประเทศต้นทางอื่น

งานศึกษาชิ้นนี้ประเมินว่าราว 0.8 - 4.7% ของมูลค่าการส่งออกไทยจะได้รับผลกระทบจากภาษี Transshipment โดยความรุนแรงยังขึ้นอยู่กับเกณฑ์การตั้งภาษีที่ยังคลุมเครือ อย่างไรก็ตาม ผู้ส่งออกควรเพิ่มความหลากหลายของประเทศคู่ค้าทั้งในระดับต้นน้ำและปลายน้ำ อีกทั้งภาครัฐควรมีส่วนช่วยในกระบวนการปรับตัวด้วย

บทนำ: การส่งออกและผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย

แม้ภาคการส่งออกของไทยจะเผชิญกับปัญหาเชิงโครงสร้าง และมีความเสี่ยงต่อการสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในหลายหมวดสินค้า (วงษ์สินธุวิเศษ et al, 2024) แต่ในภาพรวมปี 2024 มูลค่าการส่งออกยังขยายตัวได้ 5.9% เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า และมีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ใกล้เคียงกับในอดีตที่ 59% อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของการส่งออกในระยะหลังมาพร้อมกับการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน ขณะที่ภาคการผลิตในประเทศไม่ได้สะท้อนภาพการเติบโตของการส่งออกอย่างชัดเจน โดยดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index: MPI) มีแนวโน้มชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง (รูปที่ 1) พัฒนาการนี้อาจสะท้อนว่าภาคการผลิตเผชิญแรงกดดัน

จากสินค้านำเข้าที่ทะลักเข้ามาและเพิ่มการแข่งขันในประเทศ รวมถึงไม่ได้รับผลดีจากการส่งออกมากนัก จากโครงสร้างการผลิตเพื่อการส่งออกที่พึ่งพาการนำเข้าในสัดส่วนที่สูงขึ้นและมีแนวโน้มสร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศลดลง ทำให้การเติบโตของภาคการส่งออกอาจส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมในระดับที่จำกัดกว่าในอดีต ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเชื่อมโยงกับแนวโน้มการนำเข้าสินค้าจากจีนที่เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น (พรหมมินทร์ et al, 2024) และข้อกังวลต่อความเสี่ยงจากภานำเข้าสินค้าของสหรัฐฯ โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าที่ไทยมีการส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ โดยไม่ได้สร้างมูลค่าเพิ่มในการผลิตที่อาจถูกเก็บภาษี Transshipment ซึ่งปัจจัยนี้เป็นเสมือนตัวเร่งให้ภาคการส่งออกของไทยต้องตระหนักและเร่งปรับตัว

ที่มา: กรมศุลกากรและสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม คำนวณโดย สปท.

บทความฉบับนี้จึงขอสะท้อนที่มา-ที่ไปและพัฒนาการของโครงสร้างการผลิตเพื่อส่งออกของไทย โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าจากจีนที่เพิ่มสูงขึ้น รวมถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อภาคการส่งออกไทยจากภาษี Transshipment พร้อมกับข้อเสนอแนะในการปรับตัวเพื่อลดทอนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

สินค้านำเข้าจากจีน: ต้นน้ำสำคัญการส่งออกไทย

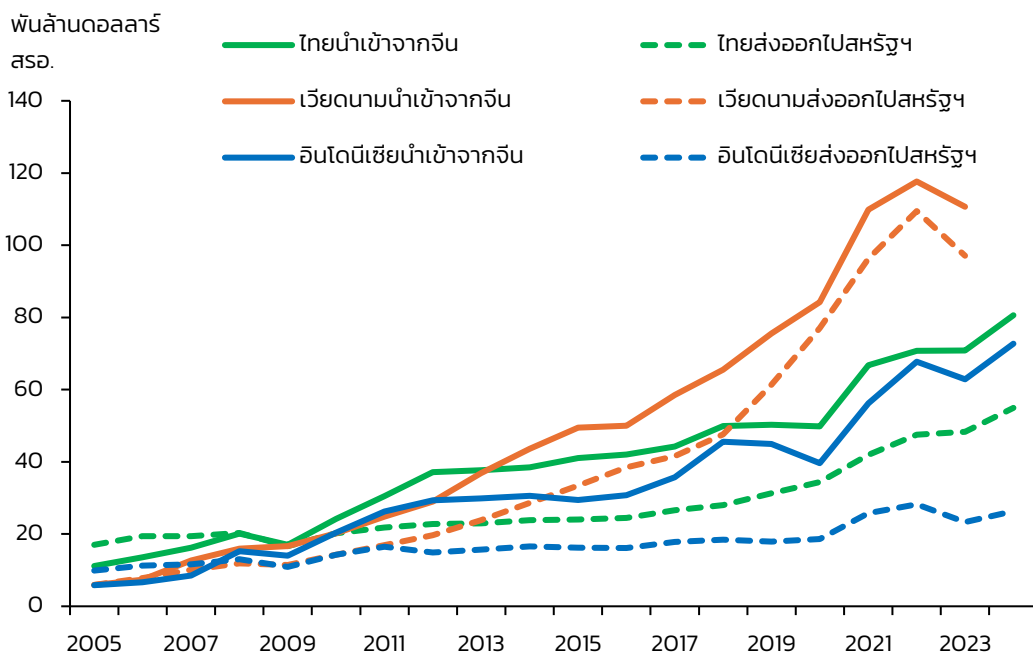
มูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นของไทยในระยะหลังเป็นผลของการนำเข้าสินค้าจากจีนเป็นสำคัญ โดยในปี 2024 สัดส่วนการนำเข้าสินค้าจากจีนคิดเป็น 26% ต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จาก 17% เมื่อ 10 ปีก่อนหน้า ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นผลจากทั้ง 1) China Flooding และ 2) สงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนในช่วงรัฐบาล Trump 1.0 (ปี 2017 – 2019)

ปัจจัยแรกคือ**การทะลักของสินค้าจีน**หรือที่เรียกว่า **China Flooding** ซึ่งเกิดจากปัญหา อุปทานส่วนเกิน (Oversupply) ในจีนนับตั้งแต่วิกฤต COVID-19 ที่อุปสงค์ในประเทศชะลอตัว โดยเฉพาะการบริโภคภาคเอกชน ซึ่งเป็นเครื่องยนต์สำคัญของเศรษฐกิจจีนชะลอตัว ขณะที่ภาครัฐของจีนยังคงใช้นโยบายสนับสนุนภาคการผลิตอย่างต่อเนื่อง จีนจึงจำเป็นต้องเร่งระบายสินค้าออกสู่ตลาดต่างประเทศผ่านการส่งออก โดยเฉพาะสินค้า

อุปโภคบริโภคและสินค้าขั้นกลาง ส่งผลให้สัดส่วนการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคจากจีนต่อการบริโภคภายในประเทศของไทยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงสัดส่วนสินค้านำเข้าจากจีนต่ออุปสงค์ในประเทศทั้งหมด รายอุตสาหกรรม (Import Penetration Ratio) ก็เพิ่มขึ้นในทุกอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่พึ่งพาตลาดในประเทศอย่างเหล็ก เคมีภัณฑ์ และวัสดุก่อสร้าง (พรหมมินทร์ et al, 2024) สะท้อนว่าสินค้านำเข้าราคาถูกจากจีนได้เข้ามามีบทบาทในไทยทั้งในภาคการบริโภคและภาคอุตสาหกรรมอย่างชัดเจน

สำหรับปัจจัยที่สองคือ **ผลของความตึงเครียดทางการค้าอันเกิดจากการดำเนินนโยบายปกป้องทางการค้าของสหรัฐฯ** ในช่วงรัฐบาล Trump 1.0 (ปี 2017 – 2019) ที่ประกาศขึ้นภาษีสินค้าหลายประเภท โดยเฉพาะสินค้าจากจีน มาตรการดังกล่าวส่งผลให้มูลค่าการส่งออกจากจีนไปยังสหรัฐฯ ปรับลดลงอย่างมีนัยสำคัญ นับตั้งแต่ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นต้นมา จากงานศึกษาของ Alfaro L. และ Chor D. (2023) ได้อธิบายปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “Great Reallocation” พบว่า ตั้งแต่ปี 2017 เป็นต้นมา สหรัฐฯ นำเข้าจากจีนโดยตรงลดลง และหันไปนำเข้าจากประเทศอื่นเป็นการทดแทน สะท้อนจากสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศแรงงานราคาถูกที่ปรับสูงขึ้นในหมวดสินค้าที่นำเข้าจากจีนลดลง โดยเฉพาะเวียดนาม รวมถึงประเทศอื่นๆ อย่างอินเดีย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย ขณะเดียวกันผู้ส่งออกในจีนได้ปรับกลยุทธ์โดยการส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ ผ่านประเทศเหล่านั้นแทน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการนำเข้าสินค้าจากจีนและการส่งออกไปสหรัฐฯ ที่เพิ่มขึ้นในบางประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น เวียดนาม อินโดนีเซีย รวมถึงไทย (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 มูลค่าการส่งออกไปสหรัฐฯ และการนำเข้าจากจีน ของประเทศในอาเซียน

ที่มา: Trademap คำนวณโดย สปท.

ทั้งนี้ การปรับตัวของผู้ส่งออกจีนยังรวมถึงการลงทุนและขยายฐานการผลิตมายังกลุ่มอาเซียนรวมถึงไทย เพื่อส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ ซึ่งทำให้การนำเข้าสินค้าทุนและสินค้าขั้นกลางจากจีนเพิ่มสูงขึ้น พร้อมกับการสร้างห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ระหว่างจีนและประเทศในอาเซียน เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าก่อนส่งออกไปสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม สินค้าจำนวนไม่น้อยที่มีการนำเข้าจากจีนกลับไม่ได้มีการสร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศมากนัก ดังที่เห็นได้จากกรณีการส่งออกแผงโซลาร์จากไทย กัมพูชา มาเลเซีย และเวียดนามไปยังสหรัฐฯ ที่ถูกตรวจสอบ

และพบว่ามีการใช้วัตถุดิบจากจีนสูงอย่างมีนัยสำคัญและเข้าข่ายการหลบเลี่ยงการส่งออกสินค้าจากจีนโดยตรงไปยังสหรัฐฯ (International Trade Administration, 2023) ปรากฏการณ์นี้สะท้อนว่า แม้การส่งออกของไทยขยายตัวได้ดี โดยเฉพาะการส่งออกไปสหรัฐฯ แต่กลับส่งผลดีต่อภาคการผลิตของไทยจำกัด

ท่าทีและการตอบโต้ของสหรัฐฯ ต่อการส่งออกสินค้าผ่านประเทศที่สามเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี

เดิมทีสหรัฐฯ พยายามอุดช่องโหว่ทางการค้าในกรณีการส่งออกสินค้าผ่านประเทศที่สาม เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีนำเข้าที่สูง โดยใช้มาตรการเพื่าระวังสินค้าที่เข้าข่ายการแอบอ้างถิ่นกำเนิดสินค้า กล่าวคือ สินค้าที่ส่งออกจากประเทศต้นทางอาจไม่ได้ถูกคิดอัตราภาษีนำเข้าตามที่สหรัฐฯ กำหนดไว้สำหรับประเทศนั้น แต่ถูกคิดอัตราภาษีตาม**ประเทศถิ่นกำเนิดสินค้า (Country of Origin)** หรือประเทศที่เป็นแหล่งต้นทุนหลักในการผลิตสินค้าทั้งในแง่วัตถุดิบและแรงงาน สำหรับประเทศไทย สินค้าที่อยู่ในบัญชีรายการสินค้าเพื่าระวังในการส่งออกไปสหรัฐฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 49 รายการ¹

ดังนั้นในยุครัฐบาล Trump 2.0 นอกจากสหรัฐฯ จะกำหนดภาษีศุลกากรแบบตอบโต้ (Reciprocal Tariffs) กับนานาประเทศ ในอัตราที่แตกต่างกันตามขนาดการขาดดุลการค้าและระดับความสัมพันธ์²แล้ว ยังได้ประกาศจัดเก็บภาษีเพิ่มเติมต่อสินค้าที่เสี่ยงเข้าข่ายการสวมสิทธิ์ หรือ Transshipment ด้วย โดยมีอัตราสูงถึง 40% ซึ่งสูงกว่าเท่าตัวของอัตราภาษีศุลกากรแบบตอบโต้ที่สหรัฐฯ ประกาศใช้กับประเทศไทยที่ 19% (The White House, 2025) ทั้งนี้ การประกาศจัดเก็บภาษี Transshipment ดังกล่าว ส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความแตกต่างของอัตราภาษีที่เพิ่มขึ้นในช่วง Trump 2.0 โดยเฉพาะต่อสินค้าจากจีนที่ถูกตั้งภาษีเพิ่มอีก 30%³ ซึ่งอาจก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเคลื่อนย้ายห่วงโซ่อุปทานของการผลิตออกจากประเทศจีนอีกครั้ง ดังนั้นการส่งออกสินค้าผ่านประเทศกลุ่มอาเซียนรวมถึงไทย เพื่อเข้าสู่ตลาดสหรัฐฯ จึงเป็นช่องทางสำคัญที่สหรัฐฯ จำเป็นต้องเพื่าระวังและดำเนินมาตรการป้องกันอย่างเข้มงวดมากขึ้นหลังได้บทเรียนจากยุครัฐบาล Trump 1.0

ปัจจุบันนิยามของ Transshipment ยังคงคลุมเครือ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากคำพูดของฮาวเวิร์ด ลูนิค รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สหรัฐฯ ที่กล่าวว่า “...transshipping, meaning if another country sells their content through products exported by Vietnam to us...” (Lutnick, 2025) จึงสามารถตีความได้ว่าสินค้าที่เข้าข่ายเป็น Transshipment อาจครอบคลุม 2 พฤติกรรม ได้แก่

- 1) **การถ่ายลำ** ซึ่งหมายถึงการถ่ายของจากยานพาหนะหนึ่งที่ขนส่งของเข้ามาในประเทศไปยังอีกยานพาหนะหนึ่งที่ขนส่งของออกไปนอกราชอาณาจักร (กรมศุลกากร, 2018) กล่าวคือ เป็นการนำเข้าและส่งออกสินค้านิดเดียวกันโดยไม่มีการนำสินค้ามาใช้ประโยชน์ในประเทศ
- 2) **Rerouting** ซึ่งเป็นการเปลี่ยนเส้นทางของการขนส่งสินค้าเพื่อหลบเลี่ยงภาษี เช่น เมื่อประเทศปลายทางตั้งภาษีนำเข้าต่อประเทศต้นทาง แต่ไม่ได้ตั้งต่อประเทศที่สาม การส่งออกที่เพิ่มขึ้นจากประเทศต้นทางไปประเทศที่สาม และจากประเทศที่สามไปประเทศปลายทางในเวลาเดียวกันเป็นสัญญาณของ Rerouting

¹ รายการสินค้าเพื่าระวังในการส่งออกไปสหรัฐฯ ตามประกาศกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566 ครอบคลุมสินค้า 49 รายการ (เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2567)

² อัตราภาษีศุลกากรแบบตอบโต้แบ่งได้เป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) กลุ่ม 10 – 15% เป็นกลุ่มประเทศที่เกินดุลการค้ากับสหรัฐฯ ต่ำ สหรัฐฯ ขอตกลงทางการค้ากับสหรัฐฯ หรือเป็นพันธมิตรใกล้ชิด เช่น สหราชอาณาจักร สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ 2) กลุ่ม 19 – 20% เป็นกลุ่มประเทศที่เกินดุลการค้ากับสหรัฐฯ สูง เป็นช่องทางในการสวมสิทธิ์สินค้าจากจีน และได้บรรลุข้อตกลงกับสหรัฐฯ โดยไทยและประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มนี้ และ 3) กลุ่ม 25 – 50% ได้แก่ กลุ่มประเทศที่ยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงกับสหรัฐฯ ได้ หรือมีท่าทีเป็นปฏิปักษ์ต่อสหรัฐฯ อย่างกลุ่มประเทศสมาชิก BRICS เช่น จีน อินเดีย และบราซิล

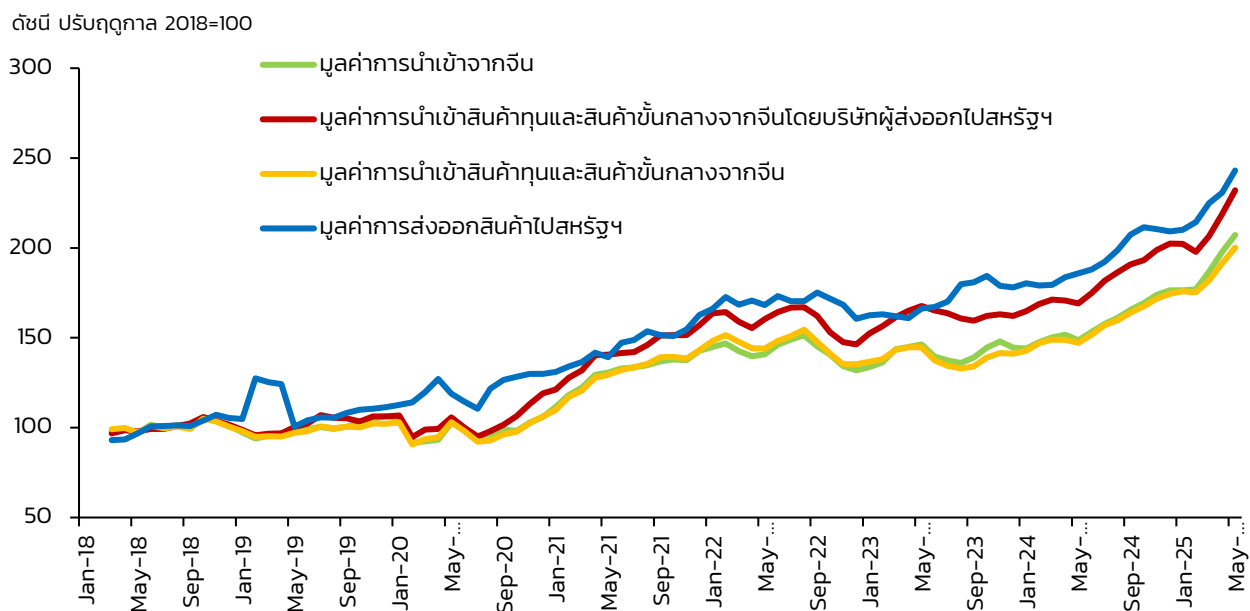
³ อัตราภาษีรวม Reciprocal tariff 10% และภาษีที่เกี่ยวข้องกับสาร Fentanyl 20% เป็นอัตราภาษี ณ วันที่ 14 พ.ค. 68 มีผลบังคับใช้จนถึงวันที่ 10 พ.ย. 68 โดยหากไม่สามารถบรรลุข้อตกลงได้ จีนจะถูกจัดเก็บภาษี Reciprocal tariff เพิ่มขึ้น 34% เป็น 54%

(DeBarros and Hayashi, 2023; Hayakawa and Sudsawasd, 2024) โดยสินค้าที่ถูกนำเข้ามาในประเทศที่สามอาจถูกเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์และติดป้ายสินค้าว่าผลิตในประเทศที่สาม หรืออาจมีการผลิตเล็กน้อยก่อนการส่งออก

แม้ว่าประกาศของทำเนียบขาวว่าด้วยภาษี Transshipment จะยังไม่ได้ระบุอย่างเป็นทางการว่าเฟ่งเล็งสินค้าที่ถูกส่งออกจากประเทศต้นทางใดเป็นพิเศษ⁴ แต่ทั้งจากท่าทีของสหรัฐฯ ตั้งแต่ช่วง Trump 1.0 และการให้สัมภาษณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สหรัฐฯ (Fox Business, 2025)⁵ ทำให้สามารถตีความได้ว่าสินค้าที่ส่งออกไปสหรัฐฯ ในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการนำเข้ามาจากจีนอาจถูกใช้เป็นเงื่อนไขเพิ่มเติมในการพิจารณาว่าเป็นสินค้าที่เข้าข่าย Transshipment ได้

กล่าวคือภาษี Transshipment อาจส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ ในหลายประเทศรวมถึงไทย ที่มีการนำเข้าสินค้าจากจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าทุนและวัตถุดิบชั้นกลาง ซึ่งการนำเข้าเร่งขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับการนำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบชั้นกลางจากจีนโดยรวม (รูปที่ 3)

รูปที่ 3 มูลค่าการนำเข้าและส่งออกสินค้าของไทย

ที่มา: กรมศุลกากร คำนวณโดย สปท.

ส่วนถัดไปจะทำการพิจารณาลักษณะสำคัญของผู้ส่งออกสินค้าจากไทยไปสหรัฐฯ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความเปราะบางของโครงสร้างการนำเข้าและส่งออกของบริษัทในกลุ่มศึกษา พร้อมทั้งประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากภาษี Transshipment

⁴ ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2568

⁵ สัมภาษณ์ ณ วันที่ 7 สิงหาคม 2568

ลักษณะบริษัทผู้ส่งออกสินค้าจากไทยไปสหรัฐฯ

บริษัทผู้ส่งออกสินค้าจากไทยไปสหรัฐฯ ส่วนมากมีลักษณะคล้ายคลึงกันในหลายมิติ ได้แก่ **ส่งออกสินค้าไม่ประเภท⁶ มีสหรัฐฯ เป็นประเทศปลายทางหลัก (ตารางที่ 1) และพึ่งพาการนำเข้าจากจีนมากกว่าประเทศต้นทางอื่น (รูปที่ 4)** การกระจุกตัวในสามมิตินี้สะท้อนว่าบริษัทผู้ส่งออกกลุ่มดังกล่าวอาจปรับห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ทั้งในระดับต้นน้ำและปลายน้ำ เพื่อรองรับผลกระทบได้ยากหากสหรัฐฯ เก็บภาษี Transshipment โดยใช้เกณฑ์สัดส่วนการใช้สินค้านำเข้าจากจีนประกอบด้วย

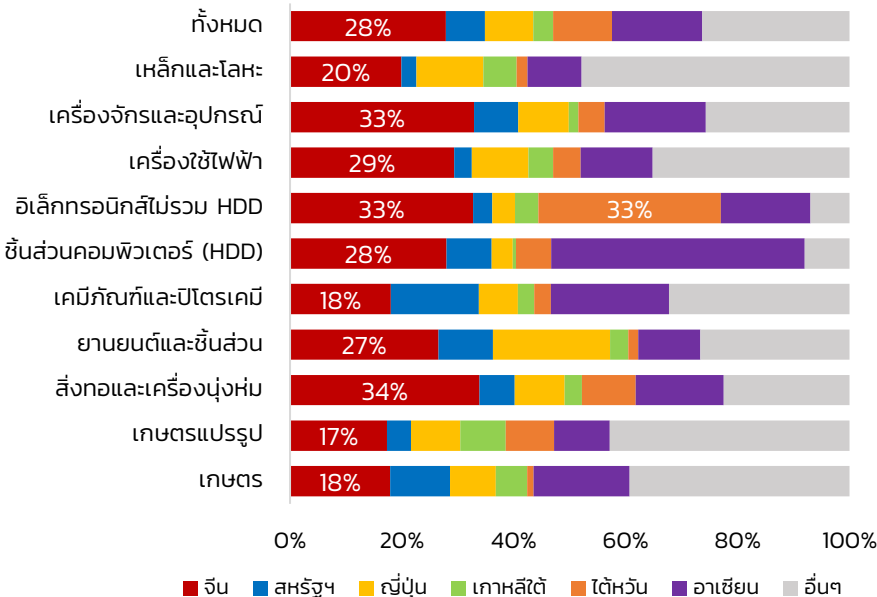
ตารางที่ 1 ลักษณะของบริษัทผู้ส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ รายสินค้า

	สัดส่วนการส่งออกไปสหรัฐฯ ต่อมูลค่าการส่งออกรวม ⁷	จำนวนบริษัท	มูลค่าการส่งออกไปสหรัฐฯ (ล้านดอลลาร์ สหรัฐ)	สัดส่วนการพึ่งพา สหรัฐฯ (เฉลี่ย)
เกษตร	0.5%	715	2,180	47.1%
เกษตรแปรรูป	1.6%	1,068	7,011	40.0%
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	0.4%	462	1,777	39.7%
ยานยนต์และชิ้นส่วน	2.0%	378	8,770	34.7%
เคมีภัณฑ์และปิโตรเคมี	0.6%	541	2,652	33.9%
ชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ (HDD)	2.1%	39	7,412	48.2%
อิเล็กทรอนิกส์ไม่รวม HDD	3.0%	159	16,890	38.1%
เครื่องใช้ไฟฟ้า	2.6%	412	12,561	43.8%
เครื่องจักรและอุปกรณ์	2.2%	730	8,788	37.7%
เหล็กและโลหะ	0.8%	580	3,356	46.6%
อื่นๆ	0.5%	3,029	10,644	45.4%
ทั้งหมด	18.3%	7,926	82,042	43.5%

หมายเหตุ: ระยะเวลาในการประเมินคือ ม.ค. 67-พ.ค. 68

ที่มา: กรมศุลกากร คำนวณโดย สปท.

รูปที่ 4 สัดส่วนการนำเข้าสินค้าทุน สินค้าวัตถุดิบ และสินค้าขั้นกลาง รายประเทศ โดยผู้ส่งออกไปสหรัฐฯ ในกลุ่มสินค้าต่างๆ

หมายเหตุ: ระยะเวลาในการประเมินคือ ม.ค. 67-พ.ค. 68

ที่มา: กรมศุลกากร คำนวณโดย สปท.

⁶ 59% ของบริษัททั้งหมดส่งออกสินค้าเพียงชนิดเดียว ส่วนบริษัทที่ส่งออก 2 ชนิดขึ้นไปมูลค่าการส่งออกมักกระจุกตัวอยู่ในสินค้าหลักเพียงชนิดเดียวเช่นกัน ทั้งนี้ 22% ของบริษัททั้งหมดมีมูลค่าการส่งออกของสินค้านิดใดชนิดหนึ่งสูงกว่า 95% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของบริษัทนั้นไปยังสหรัฐฯ

⁷ สัดส่วนมูลค่าการส่งออกปี 2024

การประเมินผลกระทบจากภาษี Transshipment

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้น นิยามของคำว่า Transshipment ยังคงมีความคลุมเครือ การประเมินระดับความเสี่ยงของภาษี Transshipment ต่อผู้ส่งออกสินค้าจากไทยไปสหรัฐฯ ในงานศึกษาชิ้นนี้จึงขอแบ่งเป็น 2 วิธี คือ 1) ประเมินจากบริษัทส่งออกที่นำเข้าสินค้าจากจีนและส่งออกสินค้าชนิดเดียวกันไปสหรัฐฯ และ 2) ประเมินจากบริษัทที่นำเข้าสินค้าจากจีนและส่งออกไปสหรัฐฯ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสินค้าชนิดเดียวกัน แต่มีการพึ่งพาวัตถุดิบจากจีนสูง (มีสัดส่วนการนำเข้าจากจีนต่อการส่งออกไปสหรัฐฯ สูง) โดยมีรายละเอียดของแต่ละวิธีดังนี้

1) ประเมินจากบริษัทส่งออกที่นำเข้าสินค้าจากจีนและส่งออกสินค้าชนิดเดียวกันไปสหรัฐฯ

งานศึกษาของ Iyoha et al. (2025) ระบุว่า การประเมิน rerouting ของผู้ส่งออกไปสหรัฐฯ จะสะท้อนจากมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากจีนที่มีพิกัดศุลกากร (Harmonized code) เดียวกันที่ส่งออกไปสหรัฐฯ ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน โดยคำนวณได้จากทั้งข้อมูลระดับประเทศ (country level) และระดับบริษัท (firm level) ดังนั้นความเสี่ยงของ Transshipment จึงสะท้อนจากสัดส่วนขึ้นต่ำระหว่างมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากจีนและมูลค่าการส่งออกสินค้าเดียวกันไปสหรัฐฯ ต่อมูลค่าการส่งออกสินค้านั้นไปสหรัฐฯ ดังแสดงในสมการที่ 1

สมการที่ 1

$$\text{Transshipment (Rerouting) Exposure} = \frac{\sum_i \sum_t \sum_p \min(\text{นำเข้าจากจีน, ส่งออกไปสหรัฐฯ})_{i,t,p}}{\sum_i \sum_t \sum_p (\text{ส่งออกไปสหรัฐฯ})_{i,t,p}}$$

หมายเหตุ: i คือ ผู้ส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ และนำเข้าสินค้าจากจีน t คือ ช่วงเวลาที่นำเข้าและส่งออก p คือ สินค้าตามพิกัดศุลกากร⁸

ทั้งนี้ จากการประเมินความเสี่ยง Transshipment ในระดับ country-level พบว่า **สินค้าที่ไทยส่งออกไปสหรัฐฯ ที่เสี่ยงเข้าข่าย Transshipment คิดเป็น 23.5% ในปี 2024** ใกล้เคียงกับประเทศคู่แข่งสำคัญในอาเซียน ได้แก่ เวียดนามและอินโดนีเซีย ซึ่งมีสัดส่วนที่ 21.3% และ 21.8% ตามลำดับ ([ตารางที่ 2](#)) โดยสินค้าที่มีความเสี่ยงเข้าข่าย Transshipment สูงของทั้ง 3 ประเทศจะเป็นสินค้าในกลุ่มใกล้เคียงกัน ได้แก่ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ เครื่องจักรและอุปกรณ์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า อย่างไรก็ตาม การประเมินระดับ country-level อาจมีข้อจำกัด เนื่องจากอาจนับรวมการนำเข้าสินค้าจากจีนเพื่อจำหน่ายในประเทศ รวมถึงกรณีที่เป็นการนำเข้าและส่งออกสินค้าพิกัดเดียวกันโดยบริษัทต่างกัน ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกันและไม่มีเจตนาหลีกเลี่ยงภาษี แต่เกิดขึ้นในปีเดียวกัน

⁸ พิจารณาจากมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากจีนและมูลค่าการส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ ที่มีพิกัดศุลกากรเดียวกันในระดับ 6 หลัก ซึ่งงานศึกษาของ Iyoha et al. (2025) ระบุว่า เป็นระดับที่ robust ที่สุดในการวิเคราะห์ Rerouting

ตารางที่ 2 สัดส่วนสินค้าส่งออกไปสหรัฐฯ ที่เสี่ยงเข้าข่าย Transshipment ของไทย เวียดนาม และอินโดนีเซีย

สัดส่วนต่อการส่งออกไปสหรัฐฯ	ไทย	เวียดนาม	อินโดนีเซีย
เกษตร	0.0%	0.0%	0.1%
เกษตรแปรรูป	1.1%	0.8%	1.5%
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	0.3%	0.7%	1.3%
ยานยนต์และชิ้นส่วน	1.7%	0.7%	0.9%
เคมีภัณฑ์และปิโตรเคมี	1.4%	1.0%	1.5%
ชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ (Hard Disk Drive: HDD)	3.0%	2.1%	0.2%
อิเล็กทรอนิกส์ไม่รวม HDD	3.2%	5.2%	3.1%
เครื่องใช้ไฟฟ้า	3.7%	2.9%	3.2%
เครื่องจักรและอุปกรณ์	4.3%	3.4%	3.1%
เหล็กและโลหะ	2.5%	1.8%	1.0%
อื่นๆ	2.2%	2.5%	5.7%
รวมสินค้าที่เสี่ยงเป็น Transshipment	23.5% (4.3%)	21.3% (5.9%)	21.8% (2.2%)

หมายเหตุ: ระยะเวลาในการประเมินสำหรับไทยและอินโดนีเซียคือ ปี 2024 ส่วนเวียดนามคือ ปี 2023

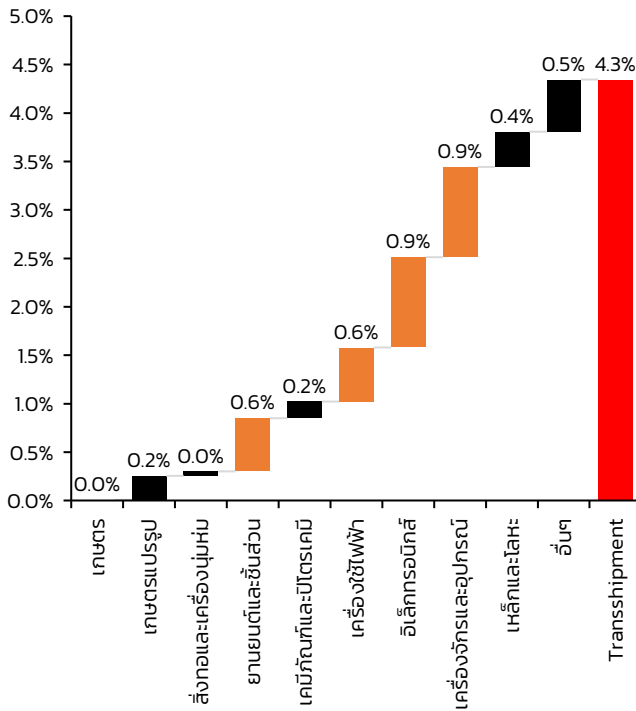
() คือสัดส่วนสินค้าที่เสี่ยงเป็น Transshipment ต่อการส่งออกไปโลก

ที่มา: กรมศุลกากรและ Trademap คำนวณโดย สปท.

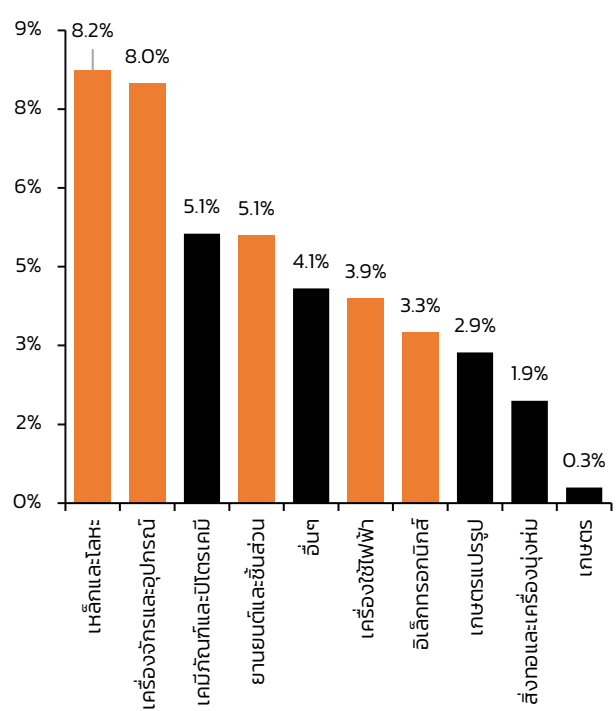
ขณะที่การประเมินความเสี่ยง Transshipment ในระดับ firm-level ช่วยลดข้อจำกัดของการประเมินในระดับ country-level ที่อาจรวมสินค้านำเข้าซึ่งใช้บริบทในประเทศ และยังสามารถวิเคราะห์จากมูลค่าการส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ โดยบริษัทที่มีการนำเข้าสินค้าชนิดเดียวกันจากจีนในไตรมาสเดียวกันด้วย ซึ่งพบว่าการส่งออกของไทยที่เข้าข่ายเป็น Transshipment คิดเป็น 4.3% ของมูลค่าการส่งออกไปสหรัฐฯ หรือ 0.8% ของมูลค่าการส่งออกรวม โดยส่วนใหญ่เป็นสินค้าในหมวดเครื่องจักรและอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วน และเครื่องใช้ไฟฟ้า รวมถึงเหล็กและโลหะ (รูปที่ 5) ทั้งนี้ สินค้าในรายการสินค้าเป้าหมายการแอบอ้างถิ่นกำเนิดสินค้าในการส่งออกไปสหรัฐฯ 49 รายการ ที่เข้าข่ายเป็น Transshipment คิดเป็น 1.2% ของมูลค่าการส่งออกไปสหรัฐฯ หรือ 0.2% ของมูลค่าการส่งออกรวม โดยส่วนใหญ่เป็นสินค้าในหมวดชิ้นส่วนยานยนต์ (คิดเป็น 0.5% ของการส่งออกไปสหรัฐฯ) และชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ (0.4% ของการส่งออกไปสหรัฐฯ)

หากพิจารณาสัดส่วนสินค้าที่เข้าข่าย Transshipment ต่อมูลค่าการส่งออกไปสหรัฐฯ ในแต่ละหมวดสินค้า พบว่าสินค้าในหมวดเครื่องจักร และเหล็กและโลหะ มีสัดส่วนสูงกว่าสินค้าหมวดอื่นๆ (ราว 8% ของการส่งออกสินค้านี้ไปสหรัฐฯ) ขณะที่หมวดอื่นๆ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กลับมีสัดส่วนเพียง 3.9% และ 3.3% ของการส่งออกสินค้าหมวดดังกล่าวไปสหรัฐฯ ตามลำดับ (รูปที่ 6) อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงของ Transshipment อาจมีรูปแบบที่ซับซ้อนกว่าการนำเข้าและส่งออกชนิดเดียวกัน โดยผู้ส่งออกอาจหลบเลี่ยงผ่านการนำเข้าและส่งออกสินค้าต่างชนิดกัน ดังที่ปรากฏในกรณีของชิ้นส่วนแผงโซลาร์ ซึ่งบริษัทที่ถูกสหรัฐฯ ไล่สวนและเก็บภาษีมีลักษณะการนำเข้าและส่งออกสินค้าคนละชนิด

รูปที่ 5 สัดส่วนมูลค่า Transshipment
ต่อการส่งออกทั้งหมดไปสหรัฐฯ

รูปที่ 6 สัดส่วนการส่งออกสินค้าที่เข้าข่าย Transshipment
ต่อการส่งออกสินค้ารายหมวดไปสหรัฐฯ

หมายเหตุ: ระยะเวลาในการประเมินคือ ม.ค. 67-พ.ค. 68
ที่มา: กรมศุลกากร คำนวณโดย รพท.

2) ประเมินจากบริษัทที่นำเข้าสินค้าจากจีนและส่งออกไปสหรัฐฯ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสินค้าชนิดเดียวกัน แต่พึ่งพาวัตถุดิบจากจีนสูง

จากข้อความของฮาวเวิร์ด ลูทนิค รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สหรัฐฯ (Lutnick, 2025) รวมถึงเกณฑ์ที่ทางทีมเจรจาของไทย (กรุงเทพธุรกิจ, 2025; ประชาชาติธุรกิจ, 2025) ใช้ในการเสนอต่อสหรัฐฯ อาจสามารถประเมินสินค้าที่เข้าข่าย Transshipment ได้จาก 2 มิติ ได้แก่ 1) สินค้าที่มีการใช้ **Regional Value Content (RVC⁹)** ต่ำ และ 2) สินค้าที่มีการใช้วัตถุดิบจากประเทศใดประเทศหนึ่งสูง ซึ่งประเมินเบื้องต้นจากมูลค่าการนำเข้าจากจีน โดยอ้างอิงจากข้อมูลที่น่าเชื่อถือไปข้างต้นว่าบริษัทส่งออกไปสหรัฐฯ ส่วนใหญ่พึ่งพาการนำเข้าจากจีนเป็นหลัก รวมถึงสหรัฐฯ เองอาจเพิ่งเล็งสินค้าสวมสิทธิ์จากจีนเป็นพิเศษ ตามที่ลูทนิคให้สัมภาษณ์ไว้ว่า *"If some other countries, let's say China, want to send things to Vietnam and have Vietnam sell them to America, that comes with 40%."*

⁹ กฎสัดส่วนมูลค่าวัตถุดิบ RVC ขึ้นต่ำในการผลิตในปัจจุบัน มีความแตกต่างในแต่ละ FTA ที่ไทยตกลงกับประเทศคู่ค้า ซึ่งอยู่ระหว่าง 35 – 40%

เกณฑ์ Regional Value Content (RVC) เป็นการพิจารณาการแปรสภาพของสินค้าโดยเปรียบเทียบสัดส่วนของมูลค่าภายในประเทศหรือภายในภูมิภาคที่เกิดขึ้นจากการผลิตสินค้าส่งออกเปรียบเทียบกับมูลค่าของวัตถุดิบที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิด (Value of Non-originating Material หรือ VNM) ที่นำมาเพื่อใช้ผลิตสินค้านั้น (กรมศุลกากร, 2022) ซึ่งมีวิธีการคำนวณหาสัดส่วน RVC ได้หลายวิธี¹⁰ ต่างกันไปตามข้อตกลงของแต่ละสัญญาการค้า ยกตัวอย่างเช่นข้อตกลงการค้าระหว่าง ASEAN ได้กำหนดให้มีสัดส่วน RVC ขั้นต่ำที่ 40% และระบุให้ใช้สูตรการคำนวณ 2 วิธี ได้แก่

1) วิธีคำนวณทางตรง (Direct Method or Built-up Method)

$$RVC = \frac{\text{ต้นทุนวัสดุในอาเซียน} + \text{ต้นทุนค่าแรงทางตรง} + \text{ต้นทุนค่าดำเนินการทางตรง} + \text{ต้นทุนอื่นๆ} + \text{กำไร}}{\text{ราคา F.O.B}} * 100\%$$

2) วิธีคำนวณทางอ้อม (Indirect Method or Built-down Method)

$$RVC = \frac{\text{ราคา F.O.B} - \text{มูลค่าวัสดุ ชิ้นส่วน หรือผลิตภัณฑ์ไม่ได้ถิ่นกำเนิด}}{\text{ราคา F.O.B}} * 100\%$$

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันข้อมูลสำหรับการประเมินด้วยเกณฑ์ RVC มีจำกัด โดยงานศึกษาของหนูบัว et al. (2025) พบว่าสินค้าที่อาจเข้าข่าย Transshipment เนื่องจากมีสัดส่วนวัตถุดิบภายในประเทศ (domestic content) ที่น้อยกว่าภาคอุตสาหกรรมอื่น ได้แก่ สินค้าเหล็กและโลหะ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ และยานยนต์และชิ้นส่วน อีกทั้งด้วยแนวโน้มการนำเข้าสินค้าจากจีนที่เพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องอาจเป็นความเสี่ยงสำคัญต่อผู้ส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ จากผลกระทบของภาษี Transshipment งานศึกษานี้จึงขอเสนอผลการประเมินเบื้องต้นด้วยเกณฑ์การพึงพาวัตถุดิบจากประเทศใดประเทศหนึ่งในสัดส่วนที่สูง โดยบริษัทที่มีพฤติกรรมเข้าข่าย Transshipment คือ บริษัทที่มีมูลค่าการส่งออกไปสหรัฐฯ มากกว่าการนำเข้าจากจีน และมีสัดส่วนมูลค่าการนำเข้าจีนต่อการส่งออกไปสหรัฐฯ สูงกว่า 50% ขึ้นไป ภายใต้สมมติฐานว่าบริษัทเหล่านี้นำเข้าวัตถุดิบจากจีนเพื่อใช้ในการผลิตก่อนส่งออกไปยังสหรัฐฯ โดยไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นการนำเข้าและส่งออกสินค้าเดียวกัน ซึ่งพบว่า มีบริษัทที่เข้าข่ายเป็น Transshipment ทั้งหมด 547 บริษัท โดยมีมูลค่าการส่งออกคิดเป็นอย่างน้อย 26.7% ของมูลค่าการส่งออกไปสหรัฐฯ ทั้งหมด หรือ 4.7% ของมูลค่าการส่งออกรวม (รูปที่ 7) โดยสินค้ากลุ่มเสี่ยงที่น่าเป็นกังวล ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ และเหล็กและโลหะ ซึ่งมีสัดส่วนการส่งออกสินค้าที่เข้าข่าย Transshipment ต่อการส่งออกสินค้าหมวดดังกล่าวไปสหรัฐฯ สูงถึง 63% 56% และ 41% ตามลำดับ (รูปที่ 8)

¹⁰ ในข้อตกลงการค้าระหว่างสหรัฐฯ แคนาดา และเม็กซิโก (USMCA) ได้ระบุวิธีการคำนวณ RVC ที่สามารถใช้ได้ทั้งหมด 2 วิธี ได้แก่

1) **Transaction Value Method** โดยมี RVC ขั้นต่ำที่ 50%

$$RVC = ((\text{Transaction Value} - \text{Value of Non-originating Material}) / \text{Transaction Value}) * 100\%$$

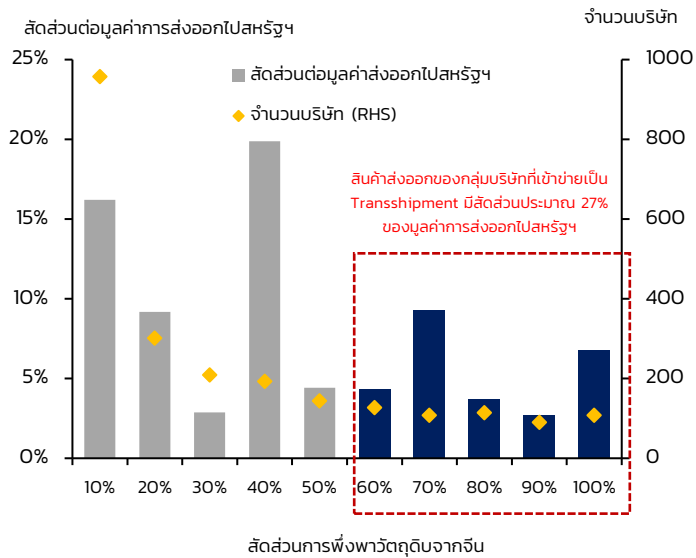
โดย Transaction Value คือ ราคาของสินค้าอ้างอิงจากราคาศุลกากรโดยไม่รวมค่าใช้จ่ายในการขนส่งระหว่างประเทศและบรรจุภัณฑ์

2) **Net Cost Method** โดยมี RVC ขั้นต่ำที่ 60%

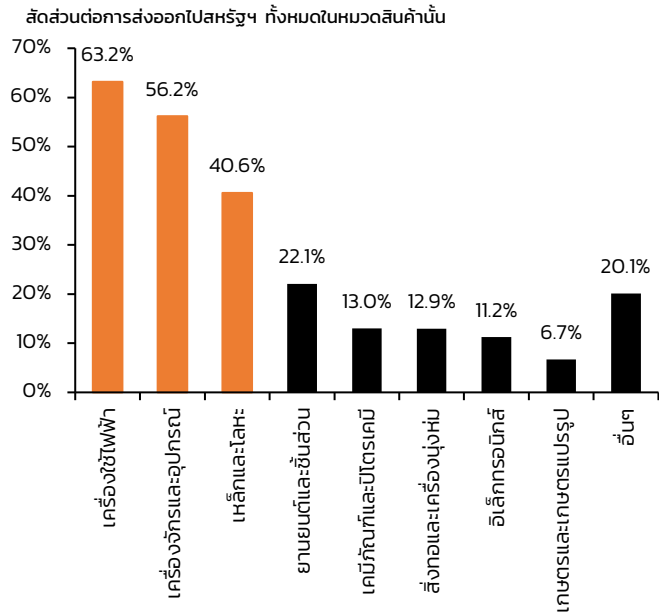
$$RVC = ((\text{Net Cost} - \text{Value of Non-originating Material}) / \text{Net Cost}) * 100\%$$

โดย Net Cost คือ ต้นทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้นในประเทศผู้สัญชาติ ได้แก่ ต้นทุนการผลิต มูลค่าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ต้นทุนค่าแรงทางตรง ต้นทุนค่าดำเนินการทางตรง ต้นทุนตามงวดเวลา (period cost) และต้นทุนอื่น ๆ เช่น ดอกเบี้ย โดยไม่รวมกำไรของผู้ผลิต ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขาย การตลาด และบริการหลังการขาย ค่าสิทธิ (royalty fee) ค่าขนส่ง และค่าบรรจุภัณฑ์

รูปที่ 7 สัดส่วนการส่งออกส่งไปสหรัฐฯ ตามการพึ่งพาวัตถุดิบจากจีน*

รูปที่ 8 สินค้าส่งออกที่เข้าข่ายเป็น Transshipment** รายหมวดสินค้า

หมายเหตุ: *ประเมินจากบริษัทที่ส่งออกไปสหรัฐฯ มากกว่า 10 บริษัท จากจีนในช่วง ม.ค. 67-พ.ค. 68 และ **ประเมินจากบริษัทที่มีสัดส่วนมูลค่าสินค้าเข้าข่ายเป็น Transshipment มากกว่า 50%
ที่มา: กรมศุลกากร คำนวณโดย สปท.

ทั้งนี้ เนื่องจากรายละเอียดของนิยามและกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี Transshipment นั้น ยังคงมีความไม่ชัดเจน ดังนั้น ความเสี่ยงของมูลค่าสินค้าส่งออกที่อาจเข้าข่ายเป็น Transshipment ยังคงเปลี่ยนแปลงได้ โดยการประเมินเบื้องต้นพบว่า สัดส่วนสินค้าที่เข้าข่ายต่อการส่งออกไปสหรัฐฯ จะเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 8% หากเกณฑ์สัดส่วนการนำเข้าจากจีนต่อการส่งออกไปสหรัฐฯ มีความเข้มงวดขึ้นทุก 10% และความเสี่ยงอาจเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหากสหรัฐฯ กำหนดให้สัดส่วนการนำเข้าจากจีนต้องไม่เกิน 30% ตามที่ฮาวเวิร์ด ลูนิค (Fox Business, 2025) เคยยกตัวอย่างไว้ในบทสัมภาษณ์ว่า “If your country pay your tariff but actually have a **significant content, like 30%, from any other country**, then it should be taxed at other country’s tariff.” ซึ่งจะทำให้การส่งออกไปสหรัฐฯ ราวครึ่งหนึ่งเข้าข่ายเป็น Transshipment หรือคิดเป็น 9% ต่อการส่งออกทั้งหมด

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

การส่งออกของไทยที่ขยายตัวดีในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะตลาดสหรัฐฯ ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจไทยโดยรวมลดน้อยลง ส่วนหนึ่งจากแนวโน้มการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งบางส่วนอาจเป็นสินค้าในกลุ่ม Transshipment ดังนั้น การเก็บภาษีสินค้าที่เป็น Transshipment โดยสหรัฐฯ จะกระทบต่อภาคการส่งออกของไทยและภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง จากผลการศึกษาด้วยการประเมินในระดับบริษัท พบว่า สัดส่วนสินค้าที่เข้าข่ายเป็น Transshipment อยู่ระหว่าง 4.3 – 26.7% ต่อมูลค่าการส่งออกไปสหรัฐฯ ทั้งหมด หรือคิดเป็น 0.8 – 4.7% ต่อการส่งออกของไทยทั้งหมด ซึ่งสัดส่วนจะแตกต่างกันไปตามการนิยามพฤติกรรม Transshipment และหากเกณฑ์การใช้วัตถุดิบจากจีนเพิ่มขึ้นทุก 10% สัดส่วนสินค้าที่เข้าข่ายต่อการส่งออกไปสหรัฐฯ จะเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 8% นอกจากนี้ ในการประเมินระดับ country-level พบว่า ไทยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกที่เข้าข่ายเป็น Transshipment ต่อการส่งออกไปสหรัฐฯ ในระดับสูงใกล้เคียงกับคู่แข่งในอาเซียน เช่น เวียดนามและอินโดนีเซีย โดยกลุ่มสินค้าที่เสี่ยงที่สุดได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ และเหล็กและโลหะ

ดังนั้น ผู้ส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ ควรเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบและวางแผนปรับตัว เนื่องจากส่วนใหญ่มักส่งออกสินค้าไม่กี่ชนิด พึ่งพาการนำเข้าจากจีนสูง และมีการส่งออกที่กระจุกตัวในตลาดสหรัฐฯ อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งการพึ่งพาการนำเข้าจากจีนที่มากเกินไปอาจส่งผลกระทบระยะยาว ดังนั้นผู้ส่งออกควรกระจายแหล่งวัตถุดิบให้หลากหลายมากขึ้น หากผู้ส่งออกต้องการรักษาส่วนแบ่งในตลาดสหรัฐฯ และการเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ

อย่างไรก็ดี การเปลี่ยนแหล่งสินค้าวัตถุดิบหรือประเทศต้นทางในห่วงโซ่อุปทาน ทั้งการค้นหา ศึกษาการผลิต เจรจาท่องรอง และทำสัญญา จำเป็นต้องใช้เวลาและไม่สามารถดำเนินการได้ในทันที (Grossman et al, 2024) แม้กระทั่ง Apple Inc. เองยังต้องเผชิญกับต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นในการปรับห่วงโซ่การผลิต โดยประเมินว่าการผลิตในอินเดียมีต้นทุนสูงกว่าจีนประมาณ 5 – 8% (Reuters, 2025) และหนึ่งในซีพียูพลายเออร์ของ Apple ยังเปิดเผยว่าการปรับเปลี่ยนและกระจายห่วงโซ่การผลิตออกจากจีนนั้นจำเป็นต้องใช้เวลากว่า 2 – 3 ปี เพื่อที่บริษัทจะสามารถทำการศึกษาศึกษาประเทศต้นทางอื่นๆ และวางแผนการผลิตใหม่ (Nikkei Asia, 2019) จึงมีความเป็นไปได้ที่นักลงทุนหรือบริษัทข้ามชาติ (Multinational Corporation: MNC) จะโยกการผลิตไปยังประเทศอื่นที่ได้รับผลกระทบจากภาษี Transshipment ต่ำกว่าไทยทดแทน

ดังนั้น ในระยะสั้น ผู้ส่งออกสามารถบรรเทาผลกระทบได้ด้วยการเพิ่มการนำเข้าและส่งออกกับประเทศคู่ค้าอื่นที่ตนมีความสัมพันธ์อยู่แล้วให้หลากหลายมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศที่ไทยมีความร่วมมือทางการค้าด้วย เช่น อาเซียน ออสเตรเลีย และอินเดีย (กรมการค้าต่างประเทศ, 2024) ตัวอย่างเช่น แม้ว่าความสามารถในการผลิตและส่งออกเซมิคอนดักเตอร์ของมาเลเซียจะยังอยู่ระหว่างการพัฒนา แต่ในระยะหลังมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจทำให้ผู้ส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ในไทยสำรวจความเป็นไปได้อื่นนอกเหนือการนำเข้าชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์จากจีนและไต้หวัน (Medina, 2024) หรือการที่ผู้ส่งออกแบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicle: EV) ในอินโดนีเซียพิจารณาการนำเข้าลิเทียมจากออสเตรเลียมากขึ้น ก็อาจเพิ่มความเป็นไปได้ในการขยายแหล่งนำเข้าชิ้นส่วนสำหรับผลิตยานยนต์ไฟฟ้ามายังไทยเช่นกัน (Simanjuntak, 2025) อีกทั้ง ในระยะยาว ภาครัฐยังสามารถช่วยเพิ่มโอกาสในการส่งออกได้ด้วยการขยายขอบเขตความร่วมมือทางการค้า เช่น ผ่านการเข้าร่วมเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) เป็นต้น

โดยภาครัฐยังสามารถมีบทบาทด้านการสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงหรือขยายประเทศคู่ค้าทั้งในระดับต้นน้ำและปลายน้ำของผู้ส่งออกสินค้า บางส่วนไม่ได้อยู่ในการควบคุมของผู้ผลิตและส่งออกในไทยเพียงฝ่ายเดียว แต่ยังขึ้นกับการพิจารณาของบริษัทข้ามชาติในห่วงโซ่อุปทานด้วย ดังนั้นภาครัฐจึงควรเร่งศึกษากฎเกณฑ์และการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม เพื่อดึงดูดต่อการลงทุนจากบริษัทข้ามชาติที่หลากหลายทั้งในแง่ประเภทสินค้าและประเทศต้นทาง ซึ่งจะช่วยกระจายความเสี่ยงการพึ่งพาวัตถุดิบจากประเทศใดประเทศหนึ่งมากเกินไป โดยนอกจากมูลค่าการลงทุนแล้ว การกำหนดสัดส่วนการใช้วัตถุดิบในประเทศที่เหมาะสม การถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการ (Know-how) ให้กับผู้ผลิตในประเทศและแรงงาน ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ควรพิจารณาประกอบในการให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน

สุดท้ายนี้ การยกระดับห่วงโซ่อุปทานในประเทศให้ครอบคลุมและหลากหลายทั้งในระดับต้นน้ำและปลายน้ำ โดยเฉพาะการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้มีส่วนร่วมในอุปทานการผลิตของไทย ถือเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อการเสริมความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจไทยทั้งในมิติการค้าระหว่างประเทศและภาคการผลิตในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- [1] Alfaro, L., & Chor, D. (2023). Global supply chains: The looming “great reallocation” (No. w31661). National Bureau of Economic Research.
- [2] DeBarros, A. and Y. Hayashi (2023, August 12). How U.S. and China Are Breaking Up, In Charts. The Wall Street Journal. <https://www.wsj.com/economy/trade/how-u-s-and-china-are-breaking-up-in-charts-282bd878>
- [3] Fox Business. (2025, August 7). 'TARIFF REVENUE': We're heading toward \$50 billion a month... no one's retaliating [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=Rn2UiUGl-zE>
- [4] Grossman, G. M., Helpman, E., & Redding, S. J. (2024). When tariffs disrupt global supply chains. *American Economic Review*, 114(4), 988–1029. <https://doi.org/10.1257/aer.20211519>
- [5] Hayakawa, K., & Sudsawasd, S. (2024). Trade Effects of the US–China Trade War on a Third Country: Preventing Trade Rerouting from China. *The World Economy*.
- [6] <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/research/economic-pulse/economic-pulse-202412.html>
- [7] International Trade Administration. (2023, August 23). Antidumping and countervailing duty orders on crystalline silicon photovoltaic cells, whether or not assembled into modules, from the People's Republic of China: Final scope determination and final affirmative determinations of circumvention with respect to Cambodia, Malaysia, Thailand, and Vietnam. *Federal Register*, 88(162), 57419–57427. <https://www.federalregister.gov/documents/2023/08/23/2023-18161/antidumping-and-countervailing-duty-orders-on-crystalline-silicon-photovoltaic-cells-whether-or-not>
- [8] Iyoha, E., Malesky, E., Wen, J., & Wu, S.-J. (2025, March 27). Exports in disguise? Trade rerouting during the U.S.–China trade war (Harvard Business School Working Paper No. 24-072). Harvard Business School. <https://www.hbs.edu/faculty/Pages/item.aspx?num=65663>
- [9] Lutnick, H. [@howardlutnick]. (2025, July 2). X. <https://x.com/howardlutnick/status/1940455257017909375>
- [10] Medina, A. F. (2024, September 16). Malaysia's semiconductor growth: Can it move up the value chain? *ASEAN Briefing*. <https://www.aseanbriefing.com/news/malaysias-semiconductor-growth-can-it-move-up-the-value-chain/>
- [11] Nikkei Asia. (2019, June 19). Apple weighs 15–30% capacity shift out of China amid trade war. <https://asia.nikkei.com/economy/trade-war/apple-weighs-15-30-capacity-shift-out-of-china-amid-trade-war>
- [12] Reuters. (2025, April 25). Apple moving to make most iPhones for US in India rather than China, source says. <https://www.reuters.com/world/china/apple-aims-source-all-us-iphones-india-pivot-away-china-ft-reports-2025-04-25/>
- [13] Simanjuntak, R. (2025, May 17). Indonesia to increase lithium imports from Australia for EV battery industry. *Petromindo*. [https://www.petromindo.com/news/article/indonesia-to-increase-lithium-imports-from-australia-for-ev-battery-industry\[1\]\(https://www.petromindo.com/news/article/indonesia-to-increase-lithium-imports-from-australia-for-ev-battery-industry\)](https://www.petromindo.com/news/article/indonesia-to-increase-lithium-imports-from-australia-for-ev-battery-industry[1](https://www.petromindo.com/news/article/indonesia-to-increase-lithium-imports-from-australia-for-ev-battery-industry))

- [14] Sreya, R. (2024). Entering international market for small businesses: A secondary research approach to explore challenges and solutions. *Journal of International Business and Management*, 7(7), 01–09. <https://rpajournals.com/wp-content/uploads/2024/07/JIBM-2021-05-6522.pdf>[1](<https://rpajournals.com/jibm-2021-05-6522/>)
- [15] The White House. (2025, July 31). Further modifying the reciprocal tariff rates. <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/07/further-modifying-the-reciprocal-tariff-rates/>
- [16] Zhang, L., & Xu, B. (2025, April 16). How China's companies are responding to the US trade war. *The Diplomat*. <https://thediplomat.com/2025/04/how-chinas-companies-are-responding-to-the-us-trade-war/>[1](<https://thediplomat.com/2025/04/how-chinas-companies-are-responding-to-the-us-trade-war/>)
- [17] กรมการค้าต่างประเทศ (2023). บัญชีรายการสินค้าฝ่ายระวางการแอมอ้างถิ่นกำเนิดสินค้า ตามประกาศกรมฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566 (เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566) [Press Release]. <https://edi.dft.go.th/LinkClick.aspx?fileticket=Zl9Om79ThSQ%3d&tabid=37>
- [18] พรหมมินทร์ ก., ศรีเมือง ก., วงศ์เจริญยศ น., พาติหัตถกร ส., และ ธนกิจโกฏินนทน์ อ. (2024, November). ผลกระทบจาก China Flooding ต่อภาคเศรษฐกิจของไทย (Impact of China Flooding on Thailand's Economy). *Economic Pulse*: November 2024. <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/research/economic-pulse/economic-pulse-202412.html>
- [19] วงษ์สินธุวิเศษ พ., ฤกษ์สุกสมพล พ., และ ธนกิจโกฏินนทน์ อ. (2024, April). การวิเคราะห์โครงสร้างการส่งออกไทยผ่าน CMSA พบว่า การส่งออกไทยได้รับแรงกดดันจากปัจจัยเชิงโครงสร้างและการแข่งขันส่งผลให้ไม่สามารถเติบโตได้เต็มศักยภาพ. *Economic Pulse*: April 2024. <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/research/economic-pulse/economic-pulse-202404.html>
- [20] หนูขวัญ น., จันทรสาขา จ., ผู้ดลสำห อ., ภัทรธรรณ จ., วรศักดิ์ จ. (2025, September). ภาษีกรัฒปี 2.0 กับความท้าทายต่อภาคการส่งออกไทย. *aBRIDGE*. <https://www.pier.or.th/abridged/2025/11/>
- [21] กรมศุลกากร (2018, July 6). พิธีการสำหรับสินค้าถ่ายลำผ่านแดน. <https://www.customs.go.th>
- [22] กรมศุลกากร (2022, February 14). ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าสำหรับเตรียมความพร้อมภายใต้กรอบความตกลง CPTPP. บทความวิชาการ. https://www.customs.go.th/content_strc_download.php?current_id=142329324146505f4b464a4f464b47
- [23] กรมการค้าต่างประเทศ. (2024, May 13). ข้อมูลสิทธิประโยชน์ทางการค้าภายใต้ FTA และ GSP. กรมการค้าต่างประเทศ. <https://www.dft.go.th/th-th/dft-service-data-privilege/cid/78/-Free-Trade-Area-FTA>
- [24] กรุงเทพธุรกิจ. (2025, August 1). 'พืฒณ' ชีตล19% 'ต' แต่ยังไม่ปลอดภัย จัฒ Transshipment ทุบส่งออกไทย โดนภาษี 40%. การเงิน-การลวงทุบ.<https://www.bangkokbiznews.com/finance/investment/1192491>
- [25] ประชาชาติธุรกิจ. (2025, August 14). 'ส่งออก' ไรทางออกเจื้อนไขสหรัฐ 7 กลุ่มอุตสาหกรรม RVC ต่ำ-ดันหนีภาษี 40%. <https://www.prachachat.net/economy/news-1863569>

คณะผู้เขียนขอขอบคุณผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ต่องานศึกษารุ่นนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณณฤมล พูลภักดิ์ และคุณจิรายุ จันทรสาขา สำหรับการให้คำปรึกษา ตลอดจนทีม Editor คุณณัฐา ปิยะกาญจน์ สำหรับความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และช่วยให้งานศึกษารุ่นนี้ มีความสมบูรณ์มากขึ้น

Authors:

ณัฐิกา ทองวัช: NuttikaT@bot.or.th

เศรษฐกร ฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย ปัจจุบันอยู่ส่วนดุลการชำระเงิน ติดตามภาวะส่งออก – นำเข้าสินค้า นอกจากนี้ยังมีประสบการณ์การวิเคราะห์และติดตามด้านเศรษฐกิจและตลาดการเงินของประเทศ คู่ค้าสำคัญ

จิตภา สุวีโรจน์: JidapaL@bot.or.th

เศรษฐกร ฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย สำเร็จการศึกษาจากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หลักสูตรนานาชาติ และ MSc Economics and Management จาก London School of Economics and Political Science (LSE) ปัจจุบันอยู่ส่วนดุลการชำระเงิน ติดตามภาวะส่งออก – นำเข้าสินค้า

Disclaimer: ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และการกล่าว คัด หรืออ้างอิงข้อมูลบางส่วนตามสมควร ในบทความนี้จะต้องกระทำโดยถูกต้องและอ้างอิงถึงผู้เขียนโดยชัดเจน

Tags: Transshipment, Tariff, Trump, International economics, Trade, Export, Import

Economic Pulse เป็นบทความวิชาการขนาดสั้นโดยบุคลากรของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งนำเสนองานวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจการเงินหรือด้านนโยบาย เพื่อสื่อสารต่อสาธารณชน นักวิชาการ และนักวิเคราะห์